

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1943 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående den borgerliga kommunens övertagande av beslutanderätten rörande församlingarnas ekonomiska angelägenheter.

Uti en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 10, av herr *Lundberg* i Uppsala hemställas, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag om den borgerliga kommunens övertagande av beslutanderätten i vad angår de kyrkliga församlingarnas ekonomiska frågor och utgifter».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Socknens behörighet var ursprungligen begränsad till kyrkliga angelägenheter men kom med tiden att omfatta även ärenden av rent borgerlig natur. Ännu i 1817 och 1843 års sockenförfattningar var samtliga angelägenheters behandling förbehållen sockenstämman med dess företrädesvis kyrkliga organisation. Först genom 1862 års kommunalförfattningar skedde en fullständig utskiftning av de kyrkliga och de borgerliga intressena. I det till grund för denna lagstiftning liggande kommittébetänkandet hade understrukits vikten ur kyrklig synpunkt av att kyrkostämman bibehölles för sig. Allmänna besvärs- och ekonomiutskottet vid 1859—60 års riksdag framhöll också i sitt yttrande över berörda betänkande, att den dittillsvarande föreningen av kyrkliga och borgerliga angelägenheter måhända icke befordrat det borgerliga kommunallivets utbildning och för församlingens kyrkliga liv stundom verkat menligt.

Frågan huruvida icke alla kostnader för kyrkliga ändamål borde beslutas och handhas av den myndighet, som hade sig anförtrott att besluta om kommunens ekonomiska angelägenheter i övrigt, upptogs i en motion (II: 38) vid 1919 års riksdag. I anledning härav hemställde konstitutionsutskottet (utlåtande nr 17) om utredning, huruvida och i vilken omfattning ekonomiska angelägenheter jämväl i vad de avsåge kyrkliga ändamål skulle kunna handläggas av den myndighet, som ägde besluta om den borgerliga kommunens ekonomiska angelägenheter. Frågan förföll emellertid i följd av att kamrarna stannade i skiljaktiga beslut i ämnet; första kammaren avlog utskottets hemställan, under det att andra kammaren biföll densamma.

I samband med 1930 års allmänna kommunallagsrevision hemställdes i en inom riksdagen väckt motion (I: 299), att riksdagen i skrivelse till Kungl.

Maj:t ville anhålla om utredning och förslag om den borgerliga kommunens övertagande av beslutanderätten vad anginge ekonomiska frågor och utgifter för de kyrkliga församlingarna. I anledning härav framhöll konstitutionsutskottet (utlåtande nr 31), att en dylik överflyttning skulle innebära en återgång till förhållandena före ikraftträdandet av gällande kommunalförordningar och ytterligare komplicera den kommunala förvaltningen. Utskottet avstyrkte därför motionen, som också avslogs av riksdagen. — I förevarande sammanhang vill utskottet vidare erinra om att enligt 1930 års lag om skolstyrelse i vissa kommuner folk- och fortsättningsskoleärendena, som tidigare i allmänhet tillhört församlingarnas kompetensområde, i kommuner, som sammanfalla med skoldistrikt och ha fullmäktigsystem, äro en borgerlig angelägenhet.

Den nu förevarande motionen åsyftar överförande från den kyrkliga till den borgerliga kommunen av beslutanderätten i vad angår de kyrkliga församlingarnas »ekonomiska frågor och utgifter». Motionären har icke angivit hur han tänkt sig den ifrågasatta uppdelningen av församlingarnas angelägenheter genomförd. För utskottet står det klart, att den skulle erbjuda stora, måhända oöverstigliga svårigheter. I varje fall skulle tankens genomförande medföra, att blott ett ganska litet antal ärenden bleve kvar under församlingarnas vård. Att för dessa frågor bibehålla en särskild kyrklig kommunal organisation skulle emellertid icke gärna kunna komma i fråga. Ett beträdande av den av motionären föreslagna vägen skulle därför få till följd den kyrkliga kommunens försvinnande och uppgående i den borgerliga. En åtgärd med sådana konsekvenser — vilka motionären för övrigt knappast torde ha tagit i betraktande — kan utskottet för sin del ej tillstyrka. Vidare må framhållas, att riksdagen under senare år tvenne gånger hos Kungl. Maj:t anhållit om utredning av frågan om ändring av den kommunala indelningen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1943.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: herrar Hallén, Andersson i Ovanmyra*, Holmström, Källman, Per Andersson*, Karl August Johanson*, Herlitz, John Gustavson, Sven Hansson*, Elmgren*, Albertsson*, fru Sjöström-Bengtsson, herrar Lindmark, Fast, Nilsson i Göteborg, Thorell, Hållgren, Norén, Spångberg och von Friesen*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Källman, Karl August Johanson*, fru *Sjöström-Bengtsson*, herrar *Nilsson* i Göteborg och *Spångberg*, som ansett att utskottet i anledning av motionen bort hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning, huruvida och i vilken omfattning ekonomiska angelägenheter jämväl i vad de avse kyrkliga ändamål må kunna handläggas av den myndighet, som äger besluta om den borgerliga kommunens ekonomiska angelägenheter.

Särskilt yttrande

av herr *Hällgren*, som anförde:

»Ehuru jag principiellt inte har någonting emot att beslutanderätten om kommunala utgifter till och uttaxeringen för kyrkliga ändamål överföres till den borgerliga kommunen, har jag med hänsyn till den av utskottet begärda utredningen om ny kommunal indelning ävensom socialvårdskommitténs förslag om särskilda socialvårdskommuner samt då motionen icke berör spörsmålet i hela dess vidd, exempelvis den kyrkliga kommunens fortsatta samhälleliga och rättsliga ställning, icke nu kunnat ansluta mig till yrkande om bifall till den väckta motionen.»
